

Gap year, buitenlandse contacten en belangstelling voor buitenlandverblijf bij startende ho-studenten

Analyses op basis van de Startmonitor 2008-2009 t/m 2017-2018

Voorlopig rapport

Onderzoek in opdracht van Nuffic
Jules Warps

ResearchNed
juli 2018

© 2018 ResearchNed Nijmegen in opdracht van Nuffic. Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. ResearchNed werkt conform de kwaliteitsnormen NEN-EN-ISO 9001:2008 voor kwaliteitsmanagementsystemen en NEN-ISO 20252:2012 voor markt-, opinie- en maatschappelijk onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Gap year	3
1.2	Internationale contacten en belangstelling voor buitenlandverblijf	3
1.3	Extra vragen over vooropleiding	4
1.4	Onderzoeksvragen	5
1.5	Doelgroep	6
2	Gap year bij nieuwe studenten	8
2.1	Nieuwe studenten in hbo en wo met een gap year	8
2.2	Nieuwe studenten in hbo en wo met een gap year per CROHO-sector	9
2.3	Nieuwe studenten in hbo en wo met een gap year: gereisd	10
2.4	Nieuwe studenten in hbo en wo met een gap year: gereisd per CROHO-sector	11
3	Overwegingen en opbrengsten gap year	13
3.1	Overwegingen voor het nemen van een gap year	13
3.2	Opbrengst van een gap year	13
4	Internationale accenten in vooropleiding	15
4.1	Internationale accenten	15
5	Buitenlandse contacten	17
5.1	Contacten met leeftijdgenoten in buitenland: frequentie	17
5.2	Samenhang gap year en contacten in het buitenland	17
5.3	Samenhang internationaal accent in vo en contacten in het buitenland	18
6	Belangstelling voor buitenlandverblijf en andere internationale studieaccenten	20
6.1	Belangstelling voor internationale accenten in de studie: naar hbo/wo en geslacht	20
6.2	Belangstelling voor een buitenlandverblijf: per sector	21
6.3	Belangstelling voor een buitenlandverblijf vs. buitenlandcontacten	22
6.4	Belangstelling voor een buitenlandverblijf vs. gap year	22
6.5	Belangstelling voor een buitenlandverblijf vs. internationaal accent in vo	23

1 Inleiding

Op verzoek van Nuffic werken wij een aantal gegevens uit de Startmonitor uit over studenten die voorafgaand aan hun ho-studie een tussenjaar inlassen, over internationale contacten die beginnende studenten media onderhouden met leeftijdgenoten in het buitenland, over internationale accenten in de vooropleiding van studenten en over hun belangstelling voor een internationaal onderdeel of accent in hun studie.

1.1 Gap year

Een deel van de startende studenten in het hoger onderwijs heeft voorafgaand aan hun ho-studie een periode niet gestudeerd en mogelijk gereisd. Dit gegeven is verzameld vanaf de allereerste Startmonitor in september 2008 en is daardoor nu beschikbaar over negen achtereenvolgende studiejaar.

Wat was vorig studiejaar je voornaamste bezigheid op studiegebied?

- *Ik zat op school (middelbaar/voortgezet onderwijs).*
- *Ik studeerde aan een andere opleiding.*
- *Ik studeerde niet, ik heb gewerkt.*
- *Ik studeerde niet, ik heb gereisd.*
- *Ik studeerde niet, ik had andere bezigheden.*

Studenten die in het jaar voor hun ho-studie niet studeerden, is ook gevraagd hoeveel jaren zij buiten het onderwijs doorbrachten.

Vanaf studiejaar 2011-2012 is bovendien een tweetal verdiepende vragen toegevoegd over de achtergrond en opbrengst van het tussenjaar. Deze vragen zijn met ingang van studiejaar 2015-2016 licht vereenvoudigd.

Eerder heb je aangegeven dat je in het vorige studiejaar niet studeerde of op school zat. Hebben de volgende overwegingen daar een rol bij gespeeld?

Ik volgde vorig studiejaar geen onderwijs, omdat:

- *ik dan eerst een betere studiekeuze kon maken (oriënteren, nadenken, etc).*
- *ik vorig jaar niet werd toegelaten tot de opleiding van mijn keuze.*
- *om andere redenen die niets met mijn studie(keuze) te maken hebben.*

Eerder heb je aangegeven dat je in het vorige studiejaar niet studeerde of op school zat. In hoeverre ben je het eens met de volgende uitspraken over jouw periode buiten het onderwijs?

- *Door de 'tussenperiode' ben ik nu zekerder van mijn studiekeuze.*
- *Mijn bezigheden in de 'tussenperiode' zijn inhoudelijk zinvol voor de opleiding die ik nu volg.*
- *Door de 'tussenperiode' heb ik een meer internationaal georiënteerde studie gekozen.*
- *De 'tussenperiode' heeft geen enkel effect gehad op mijn studiekeuze.*

1.2 Internationale contacten en belangstelling voor buitenlandverblijf

Vanaf studiejaar 2012-2013 is ook een vraag toegevoegd over contacten in het buitenland. In licht gewijzigde vorm luidt deze vanaf 2015-2016 als volgt:

Heb je contact met leeftijdgenoten in het buitenland?

- *Nooit*
- *Af en toe*
- *Maandelijks*
- *Wekelijks of vaker*

In studiejaar 2013-2014 t/m 2016-2017 is ook een vraag opgenomen over de belangstelling van eerstejaars voor een buitenlandverblijf.

Zou je voor je studie een periode in het buitenland willen doorbrengen (bv. stage, vakken, een vervolgstudie)?

- *Zeker niet*
- *Waarschijnlijk niet*
- *Weet ik nog niet*
- *Waarschijnlijk wel*
- *Zeker wel*

Deze laatste vraag is vanaf studiejaar 2017-2018 uitgebreid en zowel in de september- als in de juni-enquête aangeboden.

Ben je geïnteresseerd in de volgende accenten of mogelijkheden in je studie?

- *Internationale oriëntatie in mijn vakken*
- *Engelstalig onderwijs*
- *Vak interculturele vaardigheden*
- *(Extra) moderne vreemde talen*
- *Samen met buitenlandse studenten les krijgen*
- *Een stage in het buitenland doen*
- *Een deel van mijn studie in het buitenland volgen*
- *Een vervolgstudie in het buitenland*

Vanaf studiejaar 2015-2016 worden de vragen over contacten in het buitenland en belangstelling voor buitenlandverblijf nogmaals gesteld in de juni-enquête aan het einde van het eerste studiejaar. Hierdoor wordt het mogelijk om na te gaan of studenten in hun eerste studiejaar een ontwikkeling hierin doormaken: in welke mate nemen buitenlandcontacten toe en groeit de belangstelling voor een buitenlandverblijf (en andere internationale accenten)?

1.3 Extra vragen over vooropleiding

Vanaf studiejaar 2015-2016 worden de volgende drie extra vragen gesteld over de vooropleiding van de respondenten.

Heb je de volgende typen opleiding, programma's of vakken gevolgd? (meer antwoorden mogelijk)

- *Tweetalig Onderwijs (TTO)*
- *International Baccalaureate programme (=vervolg op TTO)*
- *...*
- *UNESCO-school*
- *ELOS-school*
- *Internationale school in Nederland*
- *Geen van deze*

[Indien havo/vwo] Hoeveel moderne vreemde talen heb je [op de havo/in het vwo] gevolgd (Engels, Frans, Duits, Spaans, Arabisch, etc.)?

- *1*
- *2*
- *3 of meer*

Ben je met je middelbare school naar het buitenland geweest?

- *Nee*
- *Ja, met een excursie*

- *Ja, met een uitwisseling*
- *Ja, anders*

In september 2016 is de vo-talenvraag als volgt uitgebreid (en een jaar later is ook Chinees toegevoegd):

[Indien havo/vwo] Welke moderne vreemde talen heb je [op de havo/in het vwo] gevolgd?

- *Engels*
- *Frans*
- *Duits*
- *Spaans*
- *Chinees [vanaf 2017 toegevoegd]*
- *Andere moderne vreemde taal/talen*

En de buitenlandactiviteiten met de middelbare school zijn in september 2016 door Nuffic uitgebreid tot deze variant:

Aan welke internationale activiteiten heb je met je middelbare school deelgenomen? (meer antwoorden mogelijk)

- *Geen*
- *Naar het buitenland geweest, met een excursie*
- *Naar het buitenland geweest, met een uitwisseling*
- *Naar het buitenland geweest, voor een maatschappelijke stage*
- *Deelgenomen aan een internationaal online project*
- *Les gehad van een gastdocent uit het buitenland*
- *Deelgenomen aan een internationale student competition*
- *Een andere internationale activiteit*

1.4 Onderzoeksvragen

In deze rapportage worden de volgende resultaten gepresenteerd.

Gap year

1. Instromende studenten met een gap year: instroom 2008 t/m 2017, hbo en wo, per studiejaar, per sector.
2. Instromende studenten die in het gap year hebben gereisd: instroom 2008 t/m 2017, hbo en wo, per studiejaar, per sector.
3. Verband tussen reizen in een gap year en studieuitval: onderscheiden naar hbo en wo (cohorten 2008 t/m 2016 samengevoegd).
4. Overwegingen voor het nemen van een gap year: onderscheiden naar hbo en wo en naar reizen, werken en andere bezigheden (cohorten 2011 t/m 2017 samengevoegd).
5. Opbrengst van een gap year: onderscheiden naar hbo en wo en naar reizen, werken en andere bezigheden (cohorten 2011 t/m 2017 samengevoegd).

Vooropleiding

6. Vo-achtergrond instroom 2015 t/m 2017, aantal talen in vo, internationale activiteiten in vo en vo-scholen met internationale oriëntatie.
7. Vo-achtergrond en studieuitval: studieuitval naar vo-talen (<3 vs. ≥3 talen), buitenlandbezoek met vo-school (wel/niet¹) en internationale oriëntatie vo-school (wel/niet) (cohorten 2015 t/m 2017 samengevoegd).

¹ De vraag naar internationale activiteiten met de middelbare school is in 2016 uitgebreid (zie par. 1.3). In onderdeel 6. worden alle elementen uit de vraag gerapporteerd, maar in onderdeel 7. voegen we uit de nieuwe vraag drie elementen samen tot één gegeven 'buitenlandbezoek met vo-school'. Dit is dan de combinatie van: naar het buitenland geweest met een excursie, uitwisseling en/of maatschappelijke stage.

Buitenlandse contacten

8. Buitenlandse contacten met leeftijdgenoten: onderscheiden naar sector (cohorten 2011 t/m 2017 samengevoegd).
9. Buitenlandse contacten met leeftijdgenoten: hbo en wo, onderscheiden naar reizen in gap year (niet/wel) (cohorten 2011 t/m 2017 samengevoegd).
10. Buitenlandse contacten met leeftijdgenoten: onderscheiden naar vo-talen (<3 vs. ≥3 talen), buitenlandbezoek met vo-school (wel/niet) en internationale oriëntatie vo-school (wel/niet) (cohorten 2015 t/m 2017 samengevoegd).

Belangstelling buitenlandverblijf

11. Belangstelling voor een internationale accenten en mogelijkheden² in de studie: hbo en wo, en geslacht (cohort 2017).
12. Belangstelling voor een buitenlandverblijf tijdens studie: hbo en wo, onderscheiden naar croho-sector (cohort 2017).
13. Belangstelling voor een buitenlandverblijf tijdens studie: hbo en wo, onderscheiden naar wel/niet buitenlandse contacten via sociale media (cohort 2017).
14. Belangstelling voor een buitenlandverblijf tijdens studie: hbo en wo, onderscheiden naar gap year (niet/wel, reizen/werken/anders) (cohort 2017).
15. Belangstelling voor een buitenlandverblijf tijdens studie: onderscheiden naar vo-talen (<3 vs. ≥3 talen), buitenlandactiviteit met vo-school (wel/niet) en internationale oriëntatie vo-school (wel/niet) (cohort 2017).
16. Vergelijking buitenlandcontacten en belangstelling voor buitenlandverblijf tussen begin en einde studiejaar 2017-2018, hbo en wo, naar geslacht.
17. Vergelijking buitenlandcontacten en belangstelling voor buitenlandverblijf tussen begin en einde studiejaar 2017-2018, naar gap year (wel/niet), vo-talen (<3 vs. ≥3 talen), buitenlandactiviteit met vo-school (wel/niet) en internationale oriëntatie vo-school (wel/niet).

Bij de onderdelen 1, 2, en 6 worden de resultaten per studiejaar weergegeven. Bij de overige onderdelen worden de beschikbare jaren samengevoegd tot één verzameling studenten.

De onderdelen 3, 7, 16 en 17 kunnen pas worden uitgevoerd na de laatste meting van deze Startmonitor, dus pas in september 2018. Deze maken daarom nog geen deel uit van dit voorlopige rapport. De overige onderdelen zijn gebaseerd op gegevens die vanaf november 2017 beschikbaar zijn en worden daarom wel al in dit rapport gepresenteerd.

1.5 Doelgroep

De Startmonitor richt zich op studenten die niet eerder in het hoger onderwijs hebben gestudeerd. De tabellen en conclusies betreffen daarom alleen studenten die voor het eerst aan een opleiding in het hoger onderwijs beginnen.

Bij het benaderen van de steekproef van nieuwe studenten in het hoger onderwijs wordt niet geselecteerd naar nationaliteit of herkomst, maar doordat de enquête alleen in het Nederlands wordt aangeboden zal de responsgroep vrijwel uitsluitend uit Nederlandstalige studenten bestaan.

Het aantal studenten dat in de tien onderzoeksjaren deelnam aan de Startmonitorenquête in september, staat weergegeven in Tabel 1.

² Ook de vraag naar internationale accenten en mogelijkheden in de studie is uitgebreid, in 2017. In onderdeel 11. wordt de volledige nieuwe vraag gerapporteerd. In onderdelen 12. t/m 16. voegen we uit de nieuwe vraag drie elementen samen tot één gegeven 'belangstelling voor een buitenlandverblijf'. Dit is de combinatie van een stage, een deel van de studie of een vervolgstudie in het buitenland. Per student wordt van deze drie elementen de hoogste belangstelling genoteerd.

Tabel 1 Aantallen respondenten in de septemberenquêtes van de Startmonitor 2008 t/m 2017.

Studiejaar	Hbo	Wo	Totaal
2008	6.498	2.917	9.415
2009	13.460	4.911	18.371
2010	18.105	3.679	21.784
2011	17.410	8.400	25.810
2012	16.779	5.477	22.256
2013	18.902	5.423	24.325
2014	16.336	4.796	21.132
2015	12.286	6.521	18.807
2016	9.885	6.977	16.862
2017	9.837	6.351	16.188

Ten slotte worden voor deze analyses als gap-yearstudenten de studenten geselecteerd die één jaar buiten het onderwijs doorbrachten, omdat dit het meest logisch aansluit bij het begrip gap year c.q. tussenjaar. Studenten die een langere tussenperiode buiten het onderwijs doorbrachten, behoren niet tot de doelgroep van deze rapportage.

2 Gap year bij nieuwe studenten

2.1 Nieuwe studenten in hbo en wo met een gap year

In Tabel 2 en Figuur 1 is weergegeven hoeveel nieuwe studenten instromen in het hbo en wo na een tussenperiode van een jaar (dus letterlijk één gap year). Nadat in studiejaar 2014-2015 en 2015-2016 het aandeel studenten met een gap year fors was gedaald als gevolg van de aankondiging en invoering van het studievoorschot, vindt er sinds 2016-2017 een aanzienlijk herstel plaats.

Tabel 2 Instromende studenten met een gap year: hbo en wo

	Hbo	Wo	Totaal
2008	6,7%	6,7%	6,7%
2009	8,1%	8,0%	8,1%
2010	8,8%	8,1%	8,6%
2011	8,7%	7,6%	8,4%
2012	8,8%	9,7%	9,1%
2013	9,5%	9,6%	9,6%
2014	6,6%	5,1%	6,1%
2015	5,9%	2,9%	4,9%
2016	9,7%	8,1%	9,1%
2017	11,5%	8,5%	10,5%

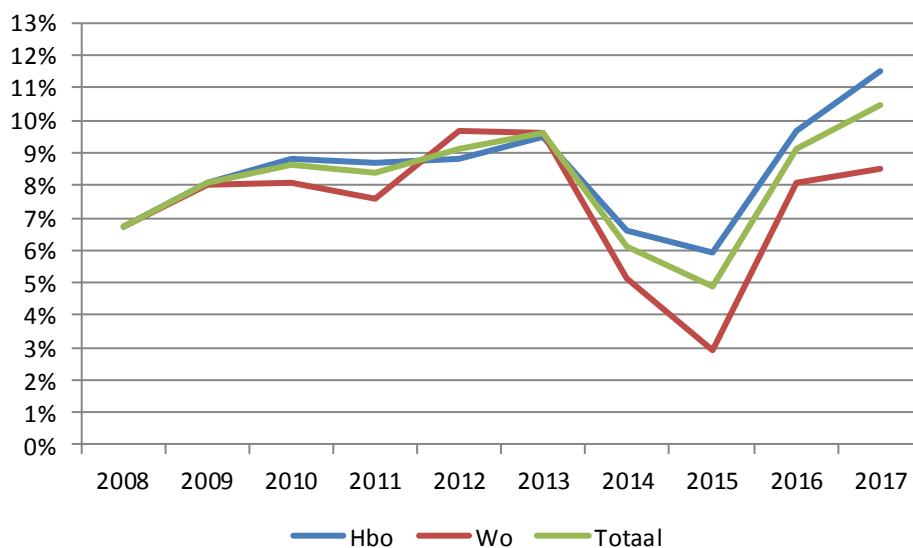
Bron: Startmonitor 2008 t/m 2017.

De invoering van het studievoorschot werd aanvankelijk aangekondigd voor studiejaar 2014-2015 en daarna daadwerkelijk ingevoerd een jaar later in 2015-2016. Er waren daardoor twee cohorten potentiële instromers in de veronderstelling dat zij de keuze hadden tussen direct instromen in het hoger onderwijs met behoud van de oude studiefinanciering of een tussenjaar nemen met als consequentie dat zij onder het nieuwe leenstelsel zouden vallen.

De studenten die in deze twee jaren toch kozen voor een tussenjaar, startten vervolgens in het hoger onderwijs in de studiejaar 2014-2015 en 2015-2016. Het aandeel studenten met een tussenjaar was in deze twee cohorten duidelijk ingrijpend lager.

Aankomende studenten die pas vanaf studiejaar 2015-2016 in de gelegenheid waren om in te stromen, vallen onontkoombaar onder het studievoorschot ongeacht of zij direct in het ho starten of pas een jaar later. Omdat voor hen het leenstelsel geen reden meer vormt om af te zien van een gap year, trekt het aandeel met een gap year bij deze groep weer aan. Deze studenten met een gap year starten vervolgens met hun ho-studie vanaf 2016-2017.

Het herstel van het aandeel gap-yearstudenten blijkt duidelijk uit Tabel 2 en Figuur 1. Wel verschilt de ontwikkeling sterk tussen hbo en wo. In het hbo evenaart het aandeel studenten met een gap year al in 2016-2017 het oude niveau van 2013-2014 en in het laatste onderzoeksjaar 2017-2018 is het aandeel met 11,5 procent zelfs hoger dan we ooit met de Startmonitor hebben gemeten. In het wo daarentegen is het herstel weliswaar aanzienlijk, maar is ook in het laatste studiejaar 2017-2018 het oude niveau van 2013-2014 nog niet bereikt.

Figuur 1 Instromende studenten met een gap year: hbo en wo

2.2 Nieuwe studenten in hbo en wo met een gap year per CROHO-sector

In Tabel 3 zijn opnieuw de percentages studenten weergegeven met een gap year, maar ditmaal uitgesplitst naar CROHO-sector. Als we in het hbo de studie jaren 2013-2014 en 2017-2018 vergelijken, dan zien we dat inmiddels in alle sectoren het aandeel tenminste gelijk is en in veel gevallen hoger dan vier jaar geleden.

In het wo verschilt het beeld per sector. In sommige sectoren is het aandeel studenten met een gap year toegenomen in vergelijking met 2013-2014, maar er zijn ook sectoren zoals Gezondheid, Recht en Gedrag & maatschappij waarin het aandeel nog steeds lager is dan voor de invoering van het leenstelsel.

Tabel 3 Gap year naar hbo/wo en sector

	Sectoroverstijgend	Onderwijs	Landbouw	Natuur	Techniek	Gezondheid	Economie	Recht	Gedrag & Mij.	Taal & Cultuur
Hbo										
2008		4,4%	5,9%		4,4%	5,8%	6,6%		10,8%	16,9%
2009		5,8%	7,7%		5,9%	7,2%	8,1%		10,0%	20,4%
2010		6,9%	8,3%		6,0%	7,1%	8,4%		12,5%	20,7%
2011		7,0%	6,7%		7,0%	6,9%	8,1%		11,3%	18,5%
2012		6,8%	7,7%		5,8%	7,9%	9,7%		10,5%	16,9%
2013		6,1%	7,0%		8,3%	10,0%	9,0%		11,5%	21,1%
2014		4,8%	5,5%		5,1%	6,6%	6,5%		8,6%	14,4%
2015		4,5%	4,0%		4,6%	6,5%	6,0%		6,2%	15,4%
2016		9,7%	8,0%		7,4%	9,0%	9,8%		11,0%	23,1%
2017		11,0%	6,8%		8,3%	11,1%	12,7%		14,0%	23,4%
Wo										
2008			3,2%	5,7%	3,1%	6,1%	5,4%	6,6%	9,6%	10,7%
2009	7,1%		4,7%	7,9%	4,1%	7,0%	6,5%	7,5%	10,4%	13,4%
2010	15,5%		8,0%	7,4%	4,7%	7,8%	6,6%	6,2%	9,3%	13,3%
2011	15,2%		4,8%	7,5%	3,5%	6,9%	6,6%	6,4%	9,2%	12,4%
2012	17,1%		4,9%	9,8%	3,9%	6,7%	7,9%	9,2%	14,2%	13,9%
2013	18,4%		9,9%	7,6%	4,9%	8,6%	6,5%	7,9%	13,8%	15,0%
2014	10,7%		4,8%	5,6%	2,5%	4,0%	4,2%	4,5%	6,4%	6,8%
2015	7,3%		1,6%	2,8%	2,2%	2,2%	2,2%	1,7%	3,9%	4,6%
2016	14,3%		6,7%	7,2%	4,1%	6,4%	6,8%	5,9%	11,9%	10,2%
2017	11,4%		10,7%	8,0%	5,5%	6,0%	6,9%	6,3%	11,1%	17,4%

Bron: Startmonitor 2008 t/m 2017.

2.3 Nieuwe studenten in hbo en wo met een gap year: gereisd

Het aandeel studenten met een gap year is in totaal hoger in het hbo dan in het wo. Kijken we echter naar de invulling van het gap year, dan is het aandeel studenten dat een jaar heeft gereisd alvorens met studeren te beginnen juist beduidend hoger in het wo dan in het hbo.

In Tabel 4 zien we hoeveel procent van de eerstejaars in een tussenjaar heeft gereisd. Wo-studenten hebben aanzienlijk vaker gereisd in hun tussenjaar dan hbo-studenten: in 2017-2018 4,8 procent van de instromende wo-studenten tegen 2,5 procent van de hbo-studenten.

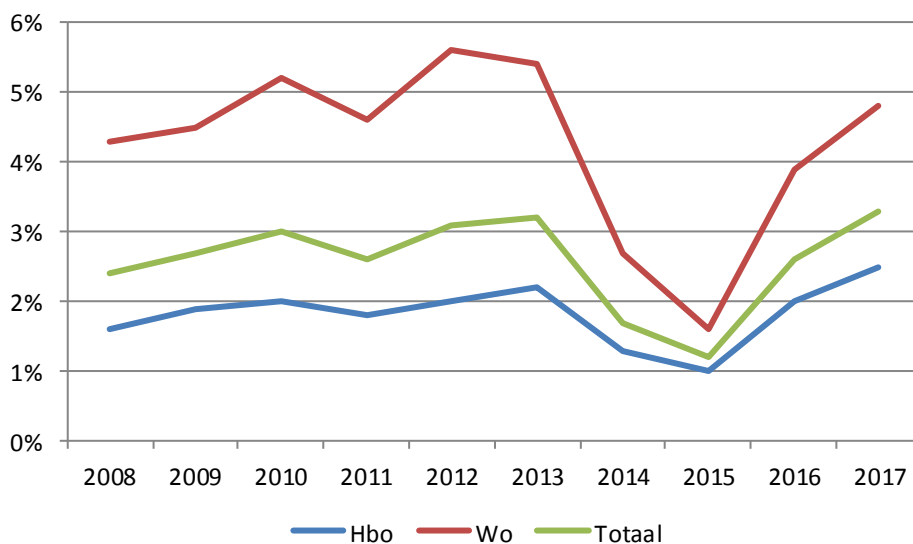
Voor het hbo is deze 2,5 procent het hoogste aandeel reizende studenten dat tot nu toe met de Startmonitor is gemeten, dus ook hoger dan de 2,2 procent in 2013-2014. Dat geldt niet voor het wo: daar werden in studiejaar 2012-2013 en 2013-2015 hogere aandelen gemeten dan nu.

Kortom, wo-studenten reizen aanzienlijk vaker in een gap year dan hbo-studenten. Echter in het hbo is het aandeel reizenden groter dan het daar tot nu toe is geweest, terwijl in het wo het oude niveau van voor het leenstelsel nog niet wordt geëvenaard.

Tabel 4 Instromende studenten die een jaar hebben gereisd: hbo en wo

	Hbo	Wo	Totaal
2008	1,6%	4,3%	2,4%
2009	1,9%	4,5%	2,7%
2010	2,0%	5,2%	3,0%
2011	1,8%	4,6%	2,6%
2012	2,0%	5,6%	3,1%
2013	2,2%	5,4%	3,2%
2014	1,3%	2,7%	1,7%
2015	1,0%	1,6%	1,2%
2016	2,0%	3,9%	2,6%
2017	2,5%	4,8%	3,3%

Bron: Startmonitor 2008 t/m 2017.

Figuur 2 Instromende studenten die een jaar hebben gereisd: hbo en wo

2.4 Nieuwe studenten in hbo en wo met een gap year: gereisd per CROHO-sector

In Tabel 5 is het aandeel reizenden uitgesplitst naar CROHO-sector. De cijfers in deze tabel kunnen door de jaren heen een wat grilliger beeld geven, doordat er relatief kleine aantallen respondenten in percentages worden weergegeven.

De sterke ontwikkeling van het aandeel reizenden in het hbo - ook ten opzichte van 2013-2014 - zien we hier vooral terug in de sectoren Economie en Gedrag & maatschappij.

In het wo zien we dat in sectoren zoals Gezondheid, Gedrag & maatschappij en Taal & cultuur het niveau van de jaren tot en met 2013-2014 nog niet is bijgehaald.

Tabel 5 Gap year reizen naar hbo/wo en sector

	Sector- overstijgend	Onderwijs	Landbouw	Natuur	Techniek	Gezond- heid	Economie	Recht	Gedrag & Mij	Taal & Cultuur
Hbo										
2008		1,0%	0,0%		0,6%	1,1%	1,6%		3,2%	4,3%
2009		1,1%	1,1%		0,9%	2,0%	2,1%		2,6%	4,0%
2010		1,6%	4,5%		0,9%	1,6%	2,3%		2,2%	3,6%
2011		1,3%	1,4%		1,0%	1,3%	1,9%		2,5%	3,7%
2012		1,4%	1,0%		1,3%	1,8%	2,5%		2,1%	2,8%
2013		1,6%	3,2%		1,8%	2,5%	2,4%		2,2%	4,4%
2014		1,1%	1,8%		0,8%	1,4%	1,3%		2,0%	0,7%
2015		0,8%	0,7%		0,5%	1,1%	1,5%		0,9%	0,8%
2016		1,2%	1,7%		1,9%	1,5%	2,2%		1,8%	4,5%
2017		1,8%	2,1%		1,8%	1,4%	3,3%		3,0%	3,7%
Wo										
2008			1,6%	4,7%	2,0%	3,7%	3,4%	3,9%	6,3%	7,0%
2009	7,1%		2,7%	4,4%	2,2%	3,9%	4,1%	4,1%	6,1%	6,9%
2010	9,0%		6,4%	3,4%	3,1%	5,7%	4,7%	3,2%	5,7%	8,4%
2011	10,6%		2,5%	4,3%	2,0%	4,3%	4,0%	4,2%	5,1%	7,7%
2012	12,7%		4,6%	5,8%	1,9%	3,9%	4,6%	5,6%	8,0%	7,3%
2013	14,3%		4,5%	2,2%	2,7%	5,0%	5,2%	3,3%	7,7%	7,1%
2014	6,5%		2,1%	2,9%	1,3%	1,4%	2,7%	2,6%	3,8%	3,1%
2015	4,1%		1,0%	1,6%	1,3%	1,6%	1,3%	0,7%	2,3%	1,0%
2016	8,4%		3,8%	2,3%	2,1%	2,9%	4,7%	2,2%	5,1%	4,4%
2017	8,9%		5,9%	4,0%	3,0%	3,4%	5,5%	4,0%	6,8%	4,5%

Bron: Startmonitor 2008 t/m 2017.

3 Overwegingen en opbrengsten gap year

In de hierna volgende hoofdstukken worden de resultaten niet meer per jaar weergegeven, maar worden telkens de beschikbare jaren gecombineerd tot één verzameling respondenten. De percentages studenten met een gap year zijn relatief klein, en bij het uitsplitsen van gegevens daarbinnen ontstaan nog kleinere cellen. Door de jaargroepen te combineren ontstaat zo een robuuster beeld van achtergronden en overwegingen bij het nemen van een gap year.

3.1 Overwegingen voor het nemen van een gap year

In Tabel 6 is voor hbo- en wo-studenten en voor studenten met verschillende bezigheden in hun tussenjaar weergegeven wat hun motieven waren voor het nemen van een tussenjaar.

Tabel 6 Motieven gap year 2011 t/m 2016 gecombineerd naar activiteit en hbo-wo (%)

	Gewerkt	Gereisd	Andere bezigheden
Hbo			
Omdat ik dan eerst een betere studiekeuze kon maken (oriënteren, nadenken).	62%	64%	59%
Omdat ik vorig jaar niet werd toegelaten tot de opleiding van mijn keuze.	17%	7%	19%
Om andere redenen die niets met mijn studie(keuze) te maken hebben.	57%	78%	68%
Wo			
Omdat ik dan eerst een betere studiekeuze kon maken (oriënteren, nadenken).	71%	58%	57%
Omdat ik vorig jaar niet werd toegelaten tot de opleiding van mijn keuze.	21%	7%	14%
Om andere redenen die niets met mijn studie(keuze) te maken hebben.	63%	87%	76%
Ho totaal			
Omdat ik dan eerst een betere studiekeuze kon maken (oriënteren, nadenken).	64%	61%	58%
Omdat ik vorig jaar niet werd toegelaten tot de opleiding van mijn keuze.	17%	7%	17%
Om andere redenen die niets met mijn studie(keuze) te maken hebben.	58%	82%	71%

Bron: Startmonitor 2011 t/m 2017.

Een meerderheid van de studenten geeft aan dat zij (onder andere) een tussenjaar namen omdat zij dan een betere studiekeuze zouden kunnen maken. In het wo geven studenten die hebben gewerkt dit vaker aan dan studenten die hebben gereisd of andere bezigheden hadden; in het hbo is er geen verschil. Studenten die hebben gereisd geven vaker aan dat er (ook) andere redenen zijn, die niets met de studiekeuze te maken hebben.

Slechts een minderheid neemt een tussenjaar omdat zij niet werden toegelaten tot de opleiding van hun keuze. Dit geldt minder vaak voor studenten die een jaar gaan reizen dan voor studenten die een jaar gaan werken of andere bezigheden hebben.

3.2 Opbrengst van een gap year

Voor de meeste studenten heeft het tussenjaar ook gevolgen voor hun studiekeuze. Een duidelijke meerderheid geeft in ieder geval aan dat zij zekerder zijn geworden van hun studiekeuze. In het wo geldt dat nog vaker voor studenten die een jaar werken dan voor de rest; in het hbo maakt dit geen verschil.

Op de tweede plaats volgt dat de bezigheden in het tussenjaar zinvol zijn voor de opleiding die zij daarna gaan volgen; dit komt zowel in hbo als wo vaker voor bij studenten die hebben gereisd.

Of het tussenjaar invloed heeft op het kiezen van een meer internationaal georiënteerde studie hangt sterk af van het type tussenjaar: voor studenten die hebben gereisd geldt deze opbrengst in bijna de helft van de gevallen, voor studenten die werkten of andere bezigheden hadden veel minder vaak.

Ongeveer één op de vier à vijf studenten meent dat het tussenjaar geen enkel effect had op de studiekeuze. In het hbo wordt dit minder vaak geconcludeerd door studenten die hebben gereisd en vaker door studenten die hebben gewerkt; in het wo is er geen verschil.

Tabel 7 Opbrengsten gap year 2011 t/m 2016 naar activiteit en hbo-wo (%)

	Gewerkt	Gereisd	Andere bezigheden
Hbo			
Zekerder van mijn studiekeuze	72%	73%	68%
Bezigheden in tussenperiode inhoudelijk zinvol voor opleiding	40%	55%	48%
Keuze voor een meer internationaal georiënteerde studie	15%	44%	18%
Geen enkel effect op mijn studiekeuze	19%	14%	17%
Wo			
Zekerder van mijn studiekeuze	73%	69%	66%
Bezigheden in tussenperiode inhoudelijk zinvol voor opleiding	31%	48%	44%
Keuze voor een meer internationaal georiënteerde studie	15%	43%	20%
Geen enkel effect op mijn studiekeuze	18%	19%	21%
Ho totaal			
Zekerder van mijn studiekeuze	72%	71%	67%
Bezigheden in tussenperiode inhoudelijk zinvol voor opleiding	38%	51%	47%
Keuze voor een meer internationaal georiënteerde studie	15%	43%	18%
Geen enkel effect op mijn studiekeuze	19%	17%	18%

Bron: Startmonitor 2011 t/m 2017.

4 Internationale accenten in vooropleiding

4.1 Internationale accenten

Vanaf studiejaar 2015 worden ook enkele internationale aspecten van de vooropleiding in de enquête meegenomen. Er wordt gevraagd naar het aantal moderne vreemde talen, of de school een internationale oriëntatie heeft en of studenten met hun school internationale activiteiten hebben ondernomen. De resultaten staan in Tabel 8. Omdat de vraag over internationale activiteiten in 2016 is gewijzigd, zijn daarvan alleen de laatste twee jaren weergegeven.

Tabel 8 Internationale accenten in vooropleiding 2015 t/m 2017 (alleen havisten en vwo'ers)

	Havo	Vwo	Totaal
Aantal moderne vreemde talen			
1 taal	30%	9%	20%
2 talen	25%	45%	34%
3 of meer talen	45%	46%	46%
Vo-school met internationale oriëntatie			
Tweetalig Onderwijs (TTO)	4%	12%	8%
International Baccalaureate (vervolg TTO)	1%	8%	5%
UNESCO-school	1%	1%	1%
ELOS-school	1%	2%	1%
Internationale school in Nederland	1%	0%	0%
<i>Totaal vo- school met internationale oriëntatie</i>	<i>7%</i>	<i>15%</i>	<i>11%</i>
Internationale activiteiten met vo-school? (alleen 2016 en 2017)			
Geen internationale activiteit	17%	8%	13%
Excursie buitenland	74%	84%	79%
Uitwisseling buitenland	15%	31%	23%
Maatschappelijke stage buitenland	1%	5%	3%
Internationaal online project	3%	6%	4%
Gastdocent uit buitenland	6%	11%	8%
Internationale student competition	2%	5%	3%
Andere internationale activiteit	8%	13%	10%

Bron: Startmonitor 2015 t/m 2017.

Wat het aantal vreemde talen in het vo betreft hebben havisten vaker dan vwo'ers slechts één vreemde taal in hun pakket gehad. Dit is echter niet meer dan logisch, aangezien havisten nu eenmaal niet verplicht zijn om in ten minste twee vreemde talen examen te doen, en de vwo'ers wel. Het aandeel havisten en vwo'ers met drie of meer vreemde talen is nagenoeg gelijk.

Een internationaal accent of karakter van de middelbare school komt slechts bij een minderheid voor: ongeveer één op de tien studenten. In het vwo komt dit echter tweemaal zo vaak voor (15%) dan in de havo (7%). De meest voorkomende varianten zijn tweetalig onderwijs en het vervolg daarop in de vorm van het international baccalaureate.

Een grote meerderheid van de eerstejaars heeft in het vo ten minste aan één internationale activiteit deelgenomen. Het vaakst betreft dat een excursie naar het buitenland, op afstand gevolgd door een uitwisseling met een buitenlandse school. Alle internationale activiteiten in Tabel 8 komen vaker voor

bij de vwo'ers dan bij de havisten. Omgekeerd geven havisten dan ook vaker aan dat zij aan helemaal geen internationale activiteiten hebben deelgenomen dan de vwo'ers.

5 Buitenlandse contacten

5.1 Contacten met leeftijdgenoten in buitenland: frequentie

Sinds studiejaar 2012-2013 wordt alle studenten in de Startmonitor gevraagd of zij contact onderhouden met leeftijdgenoten in het buitenland (Tabel 9). Wo-studenten hebben vaker contact (ongeveer de helft tenminste 'af en toe') dan hbo-studenten (de helft minstens 'af en toe').

In het hbo hebben studenten Taal & cultuur het vaakst contact met leeftijdgenoten in het buitenland en studenten Gezondheid en Landbouw het minst vaak. In het wo hebben studenten Taal & cultuur eveneens relatief vaak contact, maar studenten in de combinatiesector - overwegend studenten Liberal arts en University college - nog vaker: slechts één op de vijf heeft nooit contact met leeftijdgenoten in het buitenland en een derde zelfs wekelijks of vaker.

Tabel 9 Nieuwe studenten in 2012 t/m 2017, die contact onderhouden met leeftijdgenoten in buitenland, naar sector (%)

	Combi- natie	Onder- wijs	Land- bouw	Natuur	Tech- niek	Gezond- heid	Econo- mie	Recht	Gedrag & Mij	Taal & Cultuur	Totaal
Hbo											
Nooit		50%	55%		50%	56%	46%		51%	30%	49%
Af en toe		33%	29%		32%	31%	35%		34%	44%	34%
Maandelijks		6%	5%		5%	5%	6%		6%	8%	5%
Wekelijks/vaker		11%	11%		13%	8%	13%		10%	19%	12%
Wo											
Nooit	20%		48%	44%	47%	42%	40%	41%	41%	35%	41%
Af en toe	37%		36%	36%	35%	39%	36%	39%	38%	38%	37%
Maandelijks	10%		6%	7%	7%	7%	7%	7%	7%	9%	7%
Wekelijks/vaker	33%		10%	13%	12%	11%	17%	13%	14%	18%	15%
Ho totaal											
Nooit	20%	50%	52%	44%	49%	51%	45%	41%	46%	34%	45%
Af en toe	37%	33%	32%	36%	33%	35%	35%	39%	36%	40%	35%
Maandelijks	10%	6%	5%	7%	5%	6%	6%	7%	7%	8%	6%
Wekelijks/vaker	33%	11%	10%	13%	13%	9%	14%	13%	12%	18%	13%

Bron: Startmonitor 2012 t/m 2017.

5.2 Samenhang gap year en contacten in het buitenland

In Tabel 10 gaan we na of we een verband vinden tussen het onderhouden van contact met leeftijdgenoten in het buitenland en het nemen van een gap year. Dat blijkt er inderdaad te zijn: studenten met een tussenjaar hebben duidelijk vaker maandelijks of wekelijks contact. Studenten zonder tussenjaar hebben veel vaker helemaal geen contact met leeftijdgenoten in het buitenland.

Van de gap-yearstudenten in het hbo heeft ruim een kwart minstens wekelijks contact en in het wo zelfs een derde. Nog hoger zijn deze aandelen als we alleen kijken naar de gap-yearstudenten die hebben gereisd: bijna de helft van deze groep heeft wekelijks of vaker contact met leeftijdgenoten in het buitenland. De vraag dient zich daarbij wel aan, of studenten met veel buitenlandse contacten vaker een jaar gaan reizen, of dat omgekeerd studenten die een jaar reizen hier hun buitenlandse contacten aan overhouden.

Tabel 10 Samenhang contact met leeftijdgenoten in buitenland en gap year: instroom 2012 t/m 2017.

	Geen gap year	Gap year totaal	Gereisd
Hbo			
Nooit	50%	29%	5%
Af en toe	33%	35%	27%
Maandelijks	5%	10%	19%
Wekelijks/vaker	11%	26%	49%
Wo			
Nooit	42%	19%	6%
Af en toe	38%	31%	28%
Maandelijks	7%	16%	24%
Wekelijks/vaker	13%	33%	43%
Totaal			
Nooit	47%	25%	6%
Af en toe	35%	33%	27%
Maandelijks	6%	13%	22%
Wekelijks/vaker	12%	29%	45%

Bron: Startmonitor 2012 t/m 2017.

5.3 Samenhang internationaal accent in vo en contacten in het buitenland

In Tabel 11 is nagegaan of het contact met leeftijdgenoten in het buitenland mogelijk samenhangt met internationale accenten die de studenten in hun vooropleiding hebben ervaren. We kijken naar drie aspecten:

- *het aantal vreemde moderne talen in het vo*: vereenvoudigd tot één of twee vs. drie of meer talen.
- *een internationaal accent of karakter van de vo-school*: dit is de samenvoeging van de afzonderlijke accenten uit Tabel 8.
- *deelname aan een internationale activiteit met de vo-school*: dit is de combinatie van drie activiteiten uit Tabel 8, namelijk naar het buitenland geweest met een excursie, uitwisseling en/of maatschappelijke stage.

Voor alle drie indelingen geldt dat de studenten met het internationale accent in het vo significant vaker contact hebben met leeftijdgenoten in het buitenland. Het grootst is dit verschil tussen de studenten die afkomstig zijn van een school met of zonder internationaal accent.

Tabel 11 Samenhang contact met leeftijdgenoten in buitenland, met internationale accenten in vo (alleen havisten en vwo'ers, instroom 2015 t/m 2017).

	Vreemde moderne talen		Vo-school met internationaal accent		Internationale activiteit op vo-school (alleen 2016 & 2017)	
	1 of 2 talen	3 of meer	Niet	Wel	Niet	Wel
Hbo						
Nooit	56%	51%	55%	39%	60%	53%
Af en toe	29%	30%	29%	37%	24%	30%
Maandelijks	5%	5%	5%	6%	4%	5%
Wekelijks of vaker	11%	13%	11%	18%	12%	12%
Wo						
Nooit	47%	41%	47%	33%	56%	43%
Af en toe	34%	36%	34%	42%	27%	34%
Maandelijks	6%	7%	6%	8%	4%	7%
Wekelijks of vaker	12%	16%	13%	17%	13%	15%
Totaal						
Nooit	52%	46%	51%	35%	58%	48%
Af en toe	32%	33%	31%	41%	25%	33%
Maandelijks	5%	6%	6%	7%	4%	6%
Wekelijks of vaker	11%	15%	12%	17%	12%	14%

Bron: Startmonitor 2015 t/m 2017.

6 Belangstelling voor buitenlandverblijf en andere internationale studieaccenten

6.1 Belangstelling voor internationale accenten in de studie: naar hbo/wo en geslacht

In 2015-2016 en 2016-2017 werd studenten eenvoudig gevraagd of zij 'belangstelling hadden voor een buitenlandverblijf tijdens de studie'. In 2017-2018 is deze vraag uitgebreid door een achttal concrete mogelijkheden voor te leggen. In Tabel 12 is de belangstelling voor deze mogelijkheden weergegeven naar geslacht en naar hbo vs. wo.

Tabel 12 Belangstelling voor internationale accenten en mogelijkheden in studie: instroom 2017 naar geslacht en hbo/wo.

		Man	Vrouw	Hbo	Wo	Totaal
Een stage in het buitenland doen	Nee	11%	8%	11%	8%	9%
	Enigszins	23%	16%	20%	17%	18%
	Ja	59%	70%	63%	69%	66%
	<i>Weet ik nog niet</i>	7%	5%	6%	6%	6%
Internationale oriëntatie in mijn vakken	Nee	16%	13%	17%	11%	14%
	Enigszins	26%	22%	25%	22%	24%
	Ja	49%	58%	49%	60%	54%
	<i>Weet ik nog niet</i>	9%	8%	9%	7%	8%
Deel van mijn studie in het buitenland volgen	Nee	23%	20%	29%	13%	21%
	Enigszins	24%	18%	22%	18%	20%
	Ja	44%	56%	42%	61%	52%
	<i>Weet ik nog niet</i>	8%	6%	7%	7%	7%
Samen met buitenlandse studenten les krijgen	Nee	25%	21%	27%	18%	22%
	Enigszins	33%	29%	30%	31%	30%
	Ja	36%	46%	38%	47%	43%
	<i>Weet ik nog niet</i>	6%	4%	5%	4%	5%
Engelstalig onderwijs	Nee	27%	29%	35%	21%	28%
	Enigszins	28%	26%	27%	27%	27%
	Ja	41%	42%	34%	49%	41%
	<i>Weet ik nog niet</i>	4%	3%	4%	3%	3%
Een vervolgstudie in het buitenland	Nee	31%	29%	38%	21%	30%
	Enigszins	27%	22%	23%	25%	24%
	Ja	28%	36%	26%	40%	33%
	<i>Weet ik nog niet</i>	14%	12%	13%	14%	13%
Vak interculturele vaardigheden	Nee	41%	26%	33%	30%	32%
	Enigszins	28%	29%	28%	30%	29%
	Ja	20%	32%	27%	29%	28%
	<i>Weet ik nog niet</i>	11%	13%	12%	12%	12%
(Extra) moderne vreemde talen	Nee	59%	44%	51%	48%	49%
	Enigszins	18%	22%	21%	20%	21%
	Ja	17%	30%	24%	27%	25%
	<i>Weet ik nog niet</i>	5%	5%	5%	5%	5%

Bron: Startmonitor 2017.

Als we eerst de totaalkolom bestuderen, dan zien we dat met name voor een stage in het buitenland de belangstelling groot is. Twee derde van de eerstejaars zegt volmondig ja tegen deze mogelijkheid. Ook in trek is meer internationale oriëntatie in de vakken en het volgen van een deel van de studie in het

buitenland: ruim de helft heeft hiervoor belangstelling en slechts ten hoogste één op de vijf wijst het af.

Minder populair zijn (extra) moderne vreemde talen in de opleiding, een vak interculturele vaardigheden en een vervolgstudie in het buitenland. Overigens komt bij die laatste optie het vaakst voor dat studenten zeggen dat nu nog niet te weten (13%).

Zowel tussen mannen en vrouwen als tussen hbo- en wo-studenten zien we duidelijke verschillen in belangstelling. Vrouwen hebben meer belangstelling voor alle mogelijke internationale accenten, op Engelstalig onderwijs na. Het grootst is het verschil tussen mannen en vrouwen bij de twee mogelijkheden die in totaal de minste belangstelling krijgen: een vak interculturele vaardigheden en (extra) moderne vreemde talen.

Vergelijken we hbo en wo, dan blijken wo-studenten overwegend meer belangstelling te hebben. Het grootst zijn de verschillen in belangstelling voor het volgen van een deel van de studie in het buitenland, Engelstalig onderwijs en een vervolgstudie in het buitenland.

6.2 Belangstelling voor een buitenlandverblijf: per sector

In de nu volgende paragrafen zetten we opnieuw de belangstelling voor een buitenlandverblijf af tegen diverse andere gegevens. Daarbij vereenvoudigen we echter een drietal elementen uit Tabel 12 tot één gegeven 'belangstelling voor een buitenlandverblijf'. Dit is de combinatie van een *stage*, een *deel van de studie* of een *vervolgstudie* in het buitenland. Per student wordt van deze drie elementen de hoogst gescoorde belangstelling genoteerd.

Tabel 13 Belangstelling voor een buitenlandverblijf tijdens studie: instroom 2017, hbo en wo, onderscheiden naar croho-sector.

	Combinatie	Onderwijs	Landbouw	Natuur	Techniek	Gezondheid	Economie	Recht	Gedrag & Mij	Taal & Cultuur
Hbo										
Weet niet		3%	1%		5%	2%	3%		2%	1%
Nee		16%	5%		14%	14%	10%		13%	4%
Enigszins		21%	14%		23%	20%	14%		21%	12%
Ja		60%	80%		59%	63%	73%		63%	83%
Wo										
Weet niet	3%		4%	4%	5%	4%	3%	4%	3%	4%
Nee	5%		6%	11%	8%	5%	7%	8%	9%	7%
Enigszins	9%		14%	19%	20%	12%	12%	15%	16%	13%
Ja	83%		76%	66%	68%	79%	77%	73%	72%	76%
Totaal										
Weet niet	3%	3%	3%	4%	5%	3%	3%	4%	3%	3%
Nee	5%	16%	6%	11%	11%	10%	10%	8%	11%	7%
Enigszins	9%	21%	14%	19%	22%	17%	14%	15%	18%	13%
Ja	83%	60%	78%	66%	62%	70%	74%	73%	69%	77%

Bron: Startmonitor 2017.

In Tabel 13 is per croho-sector weergegeven hoeveel studenten belangstelling hebben voor een buitenlandverblijf tijdens hun studie. In alle sectoren in hbo en wo is deze belangstelling groot en wil grofweg twee derde of meer wel naar het buitenland. In het hbo is de belangstelling relatief klein in de sectoren Onderwijs en Techniek en groot in Landbouw en Taal & cultuur.

Ook in het wo is de belangstelling in Techniek relatief klein en ook in Natuur. De hoogste percentages komen we hier tegen bij Gezondheid en bij de sectoroverstijgende opleidingen.

6.3 Belangstelling voor een buitenlandverblijf vs. buitenlandcontacten

In Tabel 14 is te zien dat hoe frequenter eerstejaars contact onderhouden met leeftijdgenoten in het buitenland, hoe vaker zij graag naar het buitenland willen voor hun studie. Echter, tussen de groepen die maandelijks en die wekelijks contact hebben is vrijwel geen verschil. Het gaat dus vooral om het verschil tussen de groepen die nooit contact hebben, af en toe contact hebben en die maandelijks of vaker contact hebben.

Dat betekent niet dat studenten die nooit contact hebben met leeftijdgenoten in het buitenland, geen of weinig belangstelling hebben voor een buitenlandverblijf: ook van deze groep wil nog steeds ruim de helft (hbo) of zelfs twee derde (wo) de helft naar het buitenland.

Tabel 14 Belangstelling voor een buitenlandverblijf tijdens studie: instroom 2017, hbo en wo, onderscheiden naar wel/niet buitenlandse contacten.

	Nooit contact	Af en toe	Maandelijks	Wekelijks of vaker
Hbo				
Weet niet	3%	2%	2%	3%
Nee	18%	8%	7%	4%
Enigszins	23%	17%	10%	12%
Ja	56%	72%	81%	81%
Wo				
Weet niet	4%	4%	2%	3%
Nee	12%	6%	2%	3%
Enigszins	19%	13%	9%	10%
Ja	65%	77%	87%	84%
Totaal				
Weet niet	4%	3%	2%	3%
Nee	15%	7%	4%	4%
Enigszins	21%	15%	9%	11%
Ja	60%	75%	84%	83%

Bron: Startmonitor 2017.

6.4 Belangstelling voor een buitenlandverblijf vs. gap year

Ook studenten met een gap year hebben duidelijk vaker belangstelling voor een buitenlandverblijf voor de studie dan studenten zonder gap year (Tabel 15). Maar binnen de groep studenten met een gap year blijken de verschillen nog groter te zijn als we kijken naar de activiteiten in het tussenjaar. Studenten die hebben gereisd hebben veel vaker belangstelling voor een buitenlandverblijf (ruim 9 op de 10) dan studenten die werkten. Studenten met andere bezigheden hebben de minste - maar toch nog steeds veel - belangstelling.

Tabel 15 Belangstelling voor een buitenlandverblijf tijdens studie: instroom 2017, hbo en wo, onderscheiden naar gap year (niet/wel, reizen/werken/anders).

	Geen gap year	Gap year totaal	Gereisd	Gewerkt	Andere bezigheden
Hbo					
Weet niet	3%	1%	1%	1%	0%
Nee	13%	9%	2%	10%	15%
Enigszins	20%	15%	4%	17%	28%
Ja	64%	75%	93%	71%	57%
Wo					
Weet niet	4%	2%	2%	3%	4%
Nee	8%	5%	1%	6%	14%
Enigszins	16%	10%	4%	17%	16%
Ja	73%	83%	94%	74%	67%
Totaal					
Weet niet	3%	2%	1%	2%	2%
Nee	10%	7%	2%	9%	15%
Enigszins	18%	13%	4%	17%	22%
Ja	69%	78%	93%	72%	61%

Bron: Startmonitor 2017.

6.5 Belangstelling voor een buitenlandverblijf vs. internationaal accent in vo

In Tabel 16 ten slotte is de belangstelling voor een buitenlandverblijf tijdens de studie afgezet tegen drie internationale accenten in het vo: drie of meer vreemde talen, een vo-school met een internationaal accent of deelname aan een internationale activiteit met de school. Bij alle drie accenten zien we dat studenten mét zo'n accent vaker belangstelling hebben voor een studieverblijf in het buitenland.

In paragraaf 5.3 toonden we een vergelijkbare tabel waaruit bleek dat contacten met leeftijdgenoten in het buitenland het sterkst samenhangen met het internationale karakter van de school. We zien nu in deze paragraaf dat de belangstelling voor een buitenlandverblijf juist sterker samenhangt met deelname in het vo aan een internationale activiteit - sterker in ieder geval dan met het karakter van de school zelf.

Tabel 16 *Belangstelling voor een buitenlandverblijf tijdens de studie, afgezet tegen internationale accenten in vo (alleen havisten en vwo'ers, instroom 2017).*

	Vreemde moderne talen		Vo-school met internationaal accent		Internationale activiteit op vo-school	
	1 of 2 talen	3 of meer	Niet	Wel	Niet	Wel
Hbo						
<i>Weet niet</i>	3%	3%	3%	2%	5%	3%
Nee	13%	12%	13%	8%	18%	12%
Enigszins	20%	18%	20%	15%	23%	18%
Ja	63%	68%	65%	75%	54%	67%
Wo						
<i>Weet niet</i>	4%	3%	4%	3%	4%	4%
Nee	8%	7%	8%	6%	15%	7%
Enigszins	17%	14%	16%	12%	19%	15%
Ja	71%	76%	72%	79%	62%	74%
Totaal						
<i>Weet niet</i>	4%	3%	3%	3%	4%	3%
Nee	11%	9%	11%	7%	17%	9%
Enigszins	19%	16%	18%	13%	22%	17%
Ja	67%	72%	68%	78%	57%	71%

Bron: Startmonitor 2017.